

De sector bouw

SITUATIE IN LIMBURG

De Limburgse economie herleeft. Hierdoor trekt de arbeidsmarkt opnieuw aan. Ook de bouwsector profiteert van deze heropleving. België telt 23 987¹ actieve ondernemingen in de bouwsector. Vlaanderen is goed voor 14 804 bouwondernemingen, die 96 124 bouwvakarbeiders (exclusief IBO en interim) tewerkstellen. Binnen Vlaanderen is Limburg goed voor 14,12% van de Vlaamse bouwbedrijven (2 167) en 14,63% van de Vlaamse tewerkstelling van arbeiders in de bouw (13 570). De grootste provincie op basis van het aantal bouwbedrijven is Oost-Vlaanderen (3 709), de kleinste provincie is Vlaams-Brabant (1 665).

Een andere indicatie voor de Limburgse bouwactiviteit is het aantal bouwvergunningen, zoals vastgesteld in de Limburgradar van POM Limburg. Een opvallende tegenstelling tussen Limburg en Vlaanderen is zichtbaar voor wat betreft het aantal bouwvergunningen voor niet-woongebouwen en voor nieuwbouwwoningen in het 3^e kwartaal van 2016. In vergelijking met een jaar eerder stijgen deze aantallen in Limburg met zowat 30%, terwijl in Vlaanderen dalingen worden genoteerd.

De bouwsector wordt recent gekenmerkt door meer starters. Dit komt doordat de werknemers een zelfstandig statuut aannemen en met elkaar samenwerken in plaats van in loondienst te treden bij een werkgever. Dit zou kostenefficiënter zijn, wat nodig is om de rendabiliteit van kleinere ondernemingen te garanderen. Er wordt ook veel meer gewerkt met interimarbeid sinds de afschaffing van de proeftijd bij de gelijkschakeling van de statuten bedienden-arbeiders. Dit is zichtbaar in de vacaturecijfers van VDAB, waar het belangrijkste vacaturekanaal voor deze sector de interim is met ongeveer drie vierde van de vacatures.

¹ September 2016

UITDAGINGEN

De sector bouw staat voor de volgende uitdagingen:

1. Een hoge nood aan technisch geschoolde profielen

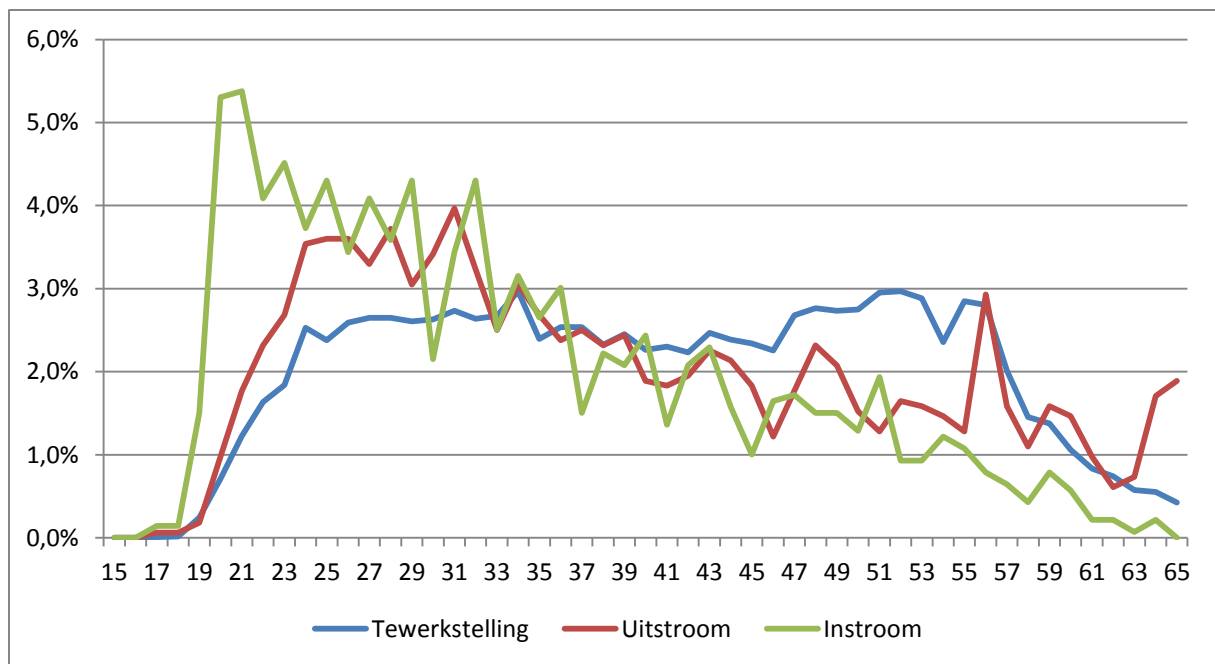
In de bouwsector is er een grote vraag naar hogergeschoolde technische profielen. Een analyse van de vereiste scholingsgraad van de ontvangen vacatures wijst uit dat deze in de bouw gemiddeld tot hoog is: meer dan een vierde van de vacatures vraagt een gemiddelde scholingsgraad en een derde van deze vacatures vereist een hooggeschoold niveau.

De hogergeschoolde technische profielen bevinden zich voornamelijk binnen de groep bouwtechnici. De drie knelpuntberoepen die binnen deze categorie er uit springen en waarvoor minimaal een opleiding op bachelorniveau vereist is, zijn werfleiders, conducteur bouw en calculator bouw. VDAB ontving in 2016 1 088 vacatures 'werfleider' via de eigen kanalen en via selectiekantoren en uitzendkantoren. Gemiddeld zijn er voor deze vacatures 75 werkzoekenden geregistreerd bij VDAB. De mismatch voor dit beroep dus vrij hoog: er is een hoge vraag maar er zijn weinig gekwalificeerde werkzoekenden die hiervoor in aanmerking kunnen komen. Hetzelfde geldt voor conducteur en calculator bouw. Respectievelijk zijn hier in 2016 410 vacatures voor een gemiddeld aantal werkzoekenden van 15 en 696 vacatures voor 57 werkzoekenden.

Hiernaast is ook de vraag naar bouwarbeiders afwerking, installateurs en elektriciens bouw en ruwbouw zichtbaar, waar een lagere scholingsgraad van toepassing is. Meer bepaald is er een mismatch bij de volgende knelpuntberoepen: metselaar, buitenschrijnwerker, elektrotechnisch installateur, monteur centrale verwarming en sanitair installateur. Voor deze beroepen zijn er gemiddeld erg weinig gekwalificeerde werkzoekenden voor veel vacatures.

2. Een hoge mate van vergrijzing in de bouwsector, segment arbeiders

De Limburgse bouwsector kampt met een hoge vergrijzingsgraad. De blauwe lijn in onderstaande grafiek geeft de tewerkstelling weer van de arbeiders in de bouwsector in 2016 ten opzichte van het voorgaande jaar. De categorie 45-55 jaar is sterk vertegenwoordigd in vergelijking met de andere leeftijdscategorieën. Vanaf 55 jaar ligt een piek van de rode uitstroomlijn die te wijten is aan brugpensioen.

Bron: Hermes studie 2016

Aansluitend is werken in het arbeiderssegment van de bouwsector fysiek erg intensief. Werknemers aan boord houden via aangepast werk wanneer het werk fysiek niet meer haalbaar is, is geen evidentie. Dit verklaart ook mee de uitstroom op latere leeftijd uit de bouwsector.

Tot slot is er meer uitstroom dan instroom in de sector. De instroom van jonge bouwvakarbeiders zal in de nabije toekomst de uitstroom van oudere bouwarbeiders niet kunnen opvangen. Limburg heeft in vergelijking met de andere Vlaamse provincies de laagste instroom aan jongeren in de sector zodat de tendens in onze provincie nog wordt uitvergroet.

Kanttekening die hierbij gemaakt kan worden is de aansluiting Limburgs bouwonderwijs. Er zijn onvoldoende mogelijkheden in het onderwijs richting de bouwsector. Vijf van de 28 Limburgse BSO-scholen bieden de opleiding ruwbouw aan, terwijl dit toch een knelpuntberoep is. Hetzelfde geldt voor bouwtechnieken, waarvoor je in twee Limburgse scholen terecht kan. Idem voor de opleiding metselaar, die aangeboden wordt in slechts vier van de elf Limburgse BuSO-scholen. Dit beperkt het aantal mogelijkheden tot instroom bij bepaalde bouwberoepen. Verder is het zo dat van de leerlingen die een richting in de sector bouw volgden, slechts de helft terecht komt in een tewerkstelling in de sector bouw. Vervolgens zijn er in de bouwsector veel functies die door hun specificiteit niet in een schoolse omgeving aangeleerd kunnen worden. Dit heeft dan vooral te maken met techniciteit en machinerie. Voorbeelden hiervan zijn stukadoor en uitvoerder van horizontale

boringen. Deze specifieke beroepen kunnen enkel aangeleerd worden in de beroepsspecifieke omgeving. De nood aan werkplekleren wordt hier nog benadrukt.

Een tweede kanttekening die hierbij gemaakt kan worden is de tendens van instroom van allochtone arbeiders in de bouwsector gezien de nood aan arbeidskrachten binnen de landsgrenzen niet opgevangen wordt of kan worden.

3. Weinig jongeren blijven werken in de bouwsector, segment arbeiders

Bij de groep jongeren tussen 18 en 30 jaar in de bovenstaande grafiek valt op dat er een hoge instroompiek is vanaf 18 jaar. Dit is vast te stellen via de groene lijn. Tegelijkertijd is te zien dat de rode lijn, de uitstroom uit de sector, tussen 20 en 30 jaar ook hoog is. Jongeren stromen dus snel in in de sector maar een gedeelte van hen stroomt na een korte periode ook weer uit. Dit zou te wijten kunnen zijn aan jobgebonden evoluties zoals een beperktere inwerktijd voor nieuwe werknemers en de vraag naar ervaring. De helft van de vacatures vraagt meer dan twee jaren ervaring.